

บทที่ 5

ข้อสังเกตบางประการ

เกี่ยวกับผลงาน งานแต่ง เรียบเรียงฯ และผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น

เนื่องจากผลงานทางวิชาการประเภทงานแต่ง เรียบเรียง งานแปลหนังสือ หรือเขียนบทความทางวิชาการ มีผู้เสนอขอค่อนข้างน้อยมาก ส่วนผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่น ซึ่งประกอบด้วย 1) การประเมินงาน หรือการประเมินโครงการที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานในหน้าที่ 2) สื่อนวัตกรรมทางการศึกษา และ 3) เอกสารประกอบการปฏิบัติหน้าที่ มีผู้เสนอผลงานประเภทการประเมินโครงการ และ คู่มือ เป็นส่วนใหญ่ ผู้วิจัยจึงนำเสนอข้อสังเกตบางประการเกี่ยวกับผลงานทางวิชาการ 2 ประเภท ดังกล่าวตามลำดับ ดังนี้

การประเมินโครงการ

ก. คุณภาพของผลงานทางวิชาการ

1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ในด้านคุณภาพของผลงานด้านความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความถูกต้องตามหลักวิชาการ ข้อสังเกตของคณะกรรมการ มีดังนี้

1) บทที่ 1 (บทนำ)

1) ภูมิหลังและความเป็นมาของการประเมินโครงการ ข้อสังเกตมีดังนี้

- เขียนความสำคัญของการประเมินไม่ระบุว่ามิใช่ประโยชน์หรือนำไปใช้ประโยชน์ต่อการศึกษาอย่างไร
- เขียนความสำคัญของปัญหาไม่ครอบคลุมเรื่องที่จะศึกษา
- สรุปที่มาของปัญหา ไม่มีหลักฐานอ้างอิง เป็นเพียงการพรรณนาและบรรยายความทั่วไป
- ไม่แสดงให้เห็นปัญหาและความสำคัญของสิ่งที่ทำ
- ขาดการสรุปว่าประเมินเพื่ออะไร (วัตถุประสงค์โดยสรุปของการประเมิน) ซึ่งจะช่วยให้เห็นถึงความสำคัญหรือประโยชน์ของการประเมินชัดเจน
- ขาดการระบุความเป็นมาของการประเมินโครงการ
- ความเป็นมาเขียนไม่กระชับ เขียนซ้ำกัน

- ขาดการอ้างอิง
- ขาดบริบทโรงเรียนที่ศึกษา เช่น ขาดข้อมูลสภาพปัจจุบัน ปัญหา ความต้องการของโรงเรียน ซึ่งจะทำให้เห็นความสำคัญของปัญหาชัดเจนขึ้น
- ภูมิหลังที่มามีเหตุผลน้อย เขียนสั้นเกินไป
- การนำเสนอปัญหาของโรงเรียน ขาดข้อมูล หลักฐานสนับสนุน
- ข้อมูลที่นำเสนอไม่เป็นปัจจุบัน
- เขียนไม่ชัดเจน เป็นเพียงการสรุปความคิดเห็นของครูและนักเรียนว่ามีความคิดเห็นอย่างไร โดยขาดการระบุว่า สถานศึกษามีปัญหาอะไร หรือมีความไม่บรรลุผลการดำเนินงานในเรื่องใด สถานภาพของความไม่บรรลุนั้นข้อมูลอ้างอิงคืออะไร

2) การกำหนดวัตถุประสงค์ของการประเมิน ข้อเสนอแนะดังนี้

- วัตถุประสงค์ของการศึกษาไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของ โครงการ (การรายงานการประเมินโครงการควรมีวัตถุประสงค์อย่างน้อยข้อหนึ่งว่า เพื่อศึกษาผลการดำเนินโครงการว่าบรรลุตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ใน โครงการหรือไม่)

- วัตถุประสงค์ไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง
- วัตถุประสงค์กับสมมติฐาน ไม่สอดคล้องกัน
- วัตถุประสงค์ของการประเมิน ไม่สอดคล้องกับรูปแบบที่ใช้ในการประเมิน
- วัตถุประสงค์กว้างเกินไป ไม่ชัดเจน
- วัตถุประสงค์มีจำนวนมากข้อ
- ความมุ่งหมายของการประเมินเขียนไม่ถูกต้อง เขียนไม่กระชับ
- วัตถุประสงค์ของการรายงาน โครงการกับวัตถุประสงค์ของโครงการ ไม่สอดคล้องกัน

- วัตถุประสงค์ของการประเมินเน้นสำรวจข้อมูล ไม่สอดคล้องกับ

วัตถุประสงค์ของโครงการที่เป็นการพัฒนา

- วัตถุประสงค์ของโครงการและตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการขัดแย้งกัน
- เขียนวัตถุประสงค์แต่ละข้อไม่เป็นระบบที่สอดคล้องกัน
- วัตถุประสงค์บางข้อซ้ำกัน
- วัตถุประสงค์ของการประเมินโครงการ ขาดการระบุลักษณะหรือคุณค่าของ ประเด็นที่ต้องการประเมิน เช่น ความเหมาะสมของบริบท หรือความเหมาะสมของปัจจัยดำเนินงาน เป็นต้น

- กำหนดวัตถุประสงค์ของการศึกษาในบทที่ 1 กับบทที่ 4 ไม่ตรงกัน

- วัตถุประสงค์ของรายงานไม่ชัดเจนว่าเป็นวัตถุประสงค์ของโครงการหรือ
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

3) การกำหนดขอบเขตของการประเมินไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน มีข้อสังเกตดังนี้

- ขอบเขตด้านเนื้อหาละเมิดประเด็น เช่น ระบุว่าเป็นการประเมินโครงการ
ก่อสร้างอาคาร 3 โครงการ แทนที่จะระบุการประเมินโครงการใน 4 ด้าน ตามรูปแบบ CIPP ที่ระบุไว้

- ระบุตัวแปรที่ศึกษา หรือประเด็นที่มุ่งประเมินไม่ถูกต้อง

- ขอบเขตของการประเมินไม่ถูกต้อง ไม่ชัดเจน

- ขอบเขตของประชากร ไม่แสดงตามขั้นตอนการวิจัย

- การจัดกลุ่มประชากร การกำหนดตัวแปรต้น ตัวแปรตามไม่ถูกต้อง

ไม่เหมาะสมตามหลักวิชาการ

- ขาดการกำหนดจำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างซึ่งไม่ถูกต้อง

- การกำหนดขอบเขตของการประเมิน ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของการ

ดำเนินการ จึงไม่ชัดเจนว่าประเมินอะไร

- ไม่มีการกำหนดขอบเขตที่ศึกษาด้านตัวแปร

- ขอบเขตด้านตัวแปรไม่ชัดเจนและไม่ครบถ้วน

- ตัวแปรอิสระ ตัวแปรตาม และกรอบแนวคิดไม่สอดคล้องกัน

- ขอบเขตของกิจกรรมไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

- ขอบเขตของการประเมินไม่ได้ระบุระยะเวลาที่เก็บข้อมูลว่าเป็นช่วงเวลาใด

4) การเขียนประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ ข้อสังเกตมีดังนี้

- เป็นการนำเสนอสิ่งที่ไม่ได้นำไปใช้

- ขาดการระบุว่าให้นำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์อย่างไร แต่อธิบายผลที่

จะเกิดกับครูและนักเรียน ซึ่งไม่ตรงประเด็น

5) การเขียนนิยามศัพท์ไม่ครบถ้วน ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา มีข้อบกพร่องดังนี้

- นิยามศัพท์เฉพาะผิด

- นิยามศัพท์ไม่สมบูรณ์ ขาดการนิยามตัวแปรหลักของการศึกษา เช่น ไม่มีการ

นิยามคำว่า “ประเมิน โครงการ”

- นิยามศัพท์เฉพาะมีมากเกินไปจนจำเป็น

- นิยามศัพท์ยังไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ และไม่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

- นิยามไม่เป็นนิยามปฏิบัติการ

- นิยามศัพท์เฉพาะสื่อความหมายไม่ครอบคลุมและไม่ตรงตามสาระในการ

ประเมิน โครงการ

- นิยามศัพท์ไม่สะท้อนประเด็นที่จะศึกษา เช่น การสังเกตพฤติกรรม หมายถึง การใช้ประสาททางสายตา ในการสังเกตพฤติกรรมนักเรียนที่ตนเองรับผิดชอบ

- นิยามศัพท์เฉพาะไม่ถูกต้องทั้งวิธีการนิยาม และคำศัพท์ที่กล่าวถึง และขาดการเชื่อมโยงกับหลักวิชาใดๆ ในบทที่ 2

- นิยามศัพท์สื่อความหมายไม่ชัด

6) การกำหนดกรอบแนวคิดในการประเมินไม่ชัดเจน ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา มีข้อสังเกตดังนี้

- กำหนดกรอบการประเมินผิด เช่น กำหนดให้ “การบริหารจัดการโครงการ” อยู่ในกรอบการประเมินด้านปัจจัยเบื้องต้น ซึ่งควรจะอยู่ในด้านกระบวนการ

- ไม่นำเสนอแผนภูมิกรอบแนวคิดในการประเมิน หรือเสนอแผนภูมิกรอบแนวคิดในการประเมินโครงการไม่ชัดเจน

- ตั้งกรอบในการพัฒนาไม่สอดคล้องกับสภาพปัญหาที่พบ

- แสดงกรอบแนวคิดในการประเมินไม่ชัดเจน ไม่แน่ใจว่าใช้อะไรเป็นหลัก เพราะสิ่งที่นำเสนอมีจำนวนมาก

- ไม่ระบุแบบจำลองหรือกรอบแนวคิดที่ใช้ในการประเมิน ซึ่งถือว่าเป็นส่วนที่สำคัญของการประเมินโครงการ

- กรอบแนวคิด ไม่ตรงกับเรื่องที่จะศึกษา

- กรอบแนวคิดและขั้นตอนในการประเมินไม่ใช่เรื่องเดียวกัน

- กรอบของการประเมินไม่ถูกต้อง เขียนในลักษณะเป็นการศึกษาตัวแปรอิสระกับตัวแปรตาม ซึ่งเป็นกรอบของการวิจัยและไม่ตรงกับกรอบของการประเมินโครงการในเล่ม

- กรอบแนวคิดในการประเมินไม่ถูกต้อง เช่น ผู้เสนอขอใช้รูปแบบ CIPP ในการประเมินแต่กรอบในการประเมินบริบทไม่ถูกต้อง

- เขียนกรอบแนวคิดไม่เป็นเหตุเป็นผล

- ขาดการสร้างตัวชี้วัดความสำเร็จในกรอบแนวคิดแต่ละด้าน ตามที่ระบุ

2) บทที่ 2 (เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง)

1) การศึกษาค้นคว้าไม่กว้างขวางและไม่ครอบคลุมเรื่องที่ศึกษา เนื้อหาสาระไม่สมบูรณ์ ขาดเนื้อหาสาระที่สำคัญ เช่น ไม่มีการทบทวนวรรณกรรมว่าด้วยเรื่องการประเมินโครงการ

2) ศึกษาเอกสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องค่อนข้างน้อย มาจากแหล่งค้นคว้าน้อย

3) การเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้อง เป็นการนำมาจากแหล่งอ้างอิงโดยการคัดลอก นำมาเรียงต่อกัน ขาดการวิเคราะห์ สังเคราะห์ และสรุปสาระสำคัญที่เป็นภาษาของตนเอง

- 4) ไม่ระบุว่าสิ่งที่ศึกษานั้นนำมาใช้ในการประเมินอย่างไร
- 5) ไม่มีการนำเสนอความเชื่อมโยงของแนวคิดแต่ละหัวข้อที่ศึกษา
- 6) นำเสนอวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องไม่หลากหลาย และส่วนใหญ่คัดมาขยายมากโดยไม่
จำเป็น ขาดการสรุป บางรายการเสนอไว้หลายแห่งในเล่ม ทำให้รายงานยาวโดยไม่จำเป็น
- 7) ขาดการสรุปสาระสำคัญที่ได้จากการศึกษาแนวคิด หลักการ ตลอดจนงานวิจัยที่
เกี่ยวข้องเพื่อที่จะนำมาใช้ หรือประยุกต์ใช้ในการศึกษา หรือเพื่อเป็นกรอบแนวคิดในการประเมิน
โครงการและนิยามศัพท์
- 8) นำเสนอบางสาระที่เกินความจำเป็น ไม่เกี่ยวข้องกับชื่อเรื่อง แต่ประเด็นสำคัญของ
ชื่อเรื่องกลับไม่ปรากฏ
- 9) ขาดการระบุที่มาของแผนภูมิ
- 10) การเรียบเรียงเนื้อหาไม่เป็นระบบ
- 11) การทบทวนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องขาดมาตรฐานเป็นเพียงการคัดลอกงาน
วิชาการเท่านั้น
- 12) งานวิจัยนำมาจากบทคัดย่อยังขาดรายละเอียดที่เป็นประเด็นสำคัญ
- 13) งานวิจัยที่นำเสนอ ไม่เกี่ยวข้องกับการประเมิน
- 14) ขาดงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษามาสนับสนุน
- 15) งานวิจัยล้ำสมัย มากกว่า 10 ปี
- 16) งานวิจัยต่างประเทศมีน้อย
- 17) งานวิจัยภายในประเทศไม่ได้เลือกเรื่องที่เกี่ยวข้องกับเรื่องที่ศึกษา เพื่อนำไปอ้างอิง
ความสอดคล้องในการอภิปรายผล
- 18) การเสนอเอกสารที่เกี่ยวข้องมีหัวข้อย่อยมากเกินไป
- 19) การจัดเรียงงานวิจัยที่เกี่ยวข้องไม่คงที่ ไม่ได้เรียงตาม พ.ศ. หรือเนื้อหา

3) บทที่ 3 (วิธีดำเนินการ)

- 1) วิธีดำเนินการประเมิน โครงการ มีข้อสังเกตดังนี้
 - เสนอความน่าจะเป็นความคิดเห็น ซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักการเสนอของบทนี้
 - ผลการประเมินบางรายการ ไม่น่าเชื่อถือ เนื่องจากการให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย
เป็นผู้ประเมิน เช่น

๑ ข้อมูลที่ได้จากครูผู้สอนประเมินตนเอง ในด้านการจัดการเรียน
การสอน

๑ ข้อมูลการประเมินผลผลิตที่ได้จากการสอบถามนักเรียน ครู

- การประเมินไม่น่าเชื่อถือเพราะกลุ่มผู้ให้ข้อมูลบางกลุ่มไม่สามารถให้ข้อมูลที่ น่าเชื่อถือได้ เนื่องจากไม่มีส่วนรับรู้ ไม่มีความรู้ ไม่มีข้อมูลเกี่ยวกับข้อความที่ประเมิน หรือไม่ได้อยู่ใน สถานการณ์ หรือการสอบถามจากบุคคลที่ไม่อยู่ร่วมกิจกรรมตลอดอาจทำให้ได้ข้อมูลคลาดเคลื่อน เช่น

๑ ให้นักเรียนประเมินหลักสูตรด้านบริบท

๑ ถามนักเรียนด้านงบประมาณ

๑ ให้ผู้ปกครองนักเรียนให้ข้อมูลเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมของ ห้องสมุด

- เปรียบเทียบกับโรงเรียนอื่นที่ไม่ได้ทำโครงการที่น่าเสนอ โดยนำโรงเรียน อื่นมาเป็นกลุ่มควบคุมเป็นสิ่งที่ไม่ควรทำ เพราะ โรงเรียนแต่ละแห่งมีบริบทไม่เหมือนกัน โรงเรียนคู่ ทดลองต้องปฏิบัติตามหลักการ เงื่อนไขเช่นเดียวกัน

- ประเมินผลวัดเพียงกระบวนการ ไม่มีการวัดผลผลิตหรือผลลัพธ์ ทำให้ได้ผล การประเมินไม่สมบูรณ์

- ใช้รูปแบบการประเมินไม่เหมาะสม ไม่หลากหลาย ขาดการแสดงผลเชิง ประจักษ์ ทำให้ได้ข้อมูลที่ไม่ละเอียดลึกซึ้ง เนื่องจากการสำรวจความคิดเห็นเพียงอย่างเดียว ไม่ใช่การ วัดที่นำไปสู่การประเมินผลที่แท้จริง ข้อมูลการประเมินจากความคิดเห็นเพียงอย่างเดียวไม่ใช่ข้อมูล สำคัญที่จะยืนยันความสำเร็จของโครงการ

- วิธีดำเนินงาน โครงการและการประเมิน โครงการ ไม่สอดคล้องกัน

- ขั้นตอนดำเนินการประเมินโครงการ มีความสับสนและไม่ถูกต้องเพราะขาด การอธิบายถึงขั้นตอนการดำเนินโครงการและไม่สอดคล้องกับ โครงสร้างการประเมินที่กำหนดไว้

- การดำเนินการกับกรอบแนวคิด ไม่สอดคล้องกัน ทำให้ไม่สะท้อนข้อมูลเชิง ประจักษ์

- วิธีดำเนินการเป็นงานวิจัยเชิงคุณภาพ แต่ใช้เวลาในการเก็บรวบรวมข้อมูลน้อย เกินไปทำให้ข้อมูลอาจขาดความน่าเชื่อถือ เพราะงานวิจัยเชิงคุณภาพ บังคับด้านเวลามีส่วนสำคัญ

- นำเสนอวิธีดำเนินการวิจัยขาดความชัดเจน เนื่องจากผู้เสนอขอได้นำแนวคิด ทฤษฎี มานำเสนอมากกว่าการอธิบายให้เห็นถึงวิธีการดำเนินการวิจัย

- ใช้ CIPP Model ประเมิน แต่ในโครงการขาดการระบุว่ากรรมการ สถานศึกษาซึ่งอาจได้รับรู้ผลผลิต มีส่วนเกี่ยวข้องกับโครงการอย่างไร

- ไม่มีการกำหนดตัวบ่งชี้และเกณฑ์การประเมิน

- ไม่มีรายละเอียดการดำเนินการ กิจกรรมที่กำหนดไว้ขาดรายละเอียด

2. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมิน ข้อสังเกตมีดังนี้

- เครื่องมือ ไม่ตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เครื่องมือที่ใช้รวบรวมข้อมูลกับรูปแบบการประเมิน ไม่สัมพันธ์กันทำ

ให้ข้อมูลที่ขาดความน่าเชื่อถือ เช่น รูปแบบของการประเมินเป็น CIPP Model แต่เครื่องมือใช้แบบสอบถามฉบับเดียววัดทุกองค์ประกอบของรูปแบบ โดยถามเฉพาะความพึงพอใจของกลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่ม

- เครื่องมือประเมิน ไม่สอดคล้องกับตัวบ่งชี้ในบทที่ 3

- เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินมีมากแต่ขาดความสมบูรณ์

- เครื่องมือเก็บข้อมูล ไม่ครบตามที่ระบุ

- ออกแบบเครื่องมือไม่เหมาะสม สาระในเครื่องมือไม่ถูกต้อง เช่น ใช้ว่าแบบประเมินความพร้อมซึ่งไม่สอดคล้องกับแนวคิดการประเมินตามรูปแบบ CIPP

- ประเด็นในแบบสอบถามนำมาจากเครื่องมือของคนอื่น โดยไม่เกิดจากการทบทวนวรรณกรรมของตนเอง และขาดการปรับปรุงใหม่ที่เหมาะสม

- เครื่องมือไม่หลากหลาย เครื่องมือที่ใช้ประเมินมีเฉพาะแบบสอบถาม ไม่ครอบคลุมสิ่งที่ต้องการประเมินทั้งหมด

- การสร้างเครื่องมือขาดการเชื่อมโยงกับหลักวิชาการและนิยามศัพท์เฉพาะ

- ลักษณะเครื่องมือที่สร้าง ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา เช่น

๑ โครงสร้างของแบบสอบถามไม่สัมพันธ์กับคำนิยาม

๑ มีเนื้อหาและข้อความไม่สอดคล้องกับประเด็นที่ระบุว่าต้องการประเมิน

๑ ประเด็นที่ประเมินไม่ตรงกับความหมายที่อธิบายไว้ในนิยามศัพท์เฉพาะ

๑ แต่ละด้านมีข้อความน้อย ไม่ครอบคลุมสาระแต่ละด้าน

๑ แบบสอบถามไม่มีคำถามปลายเปิด เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงคุณภาพ

๑ แบบวัดเจตคติ ยากที่นักเรียนและผู้ปกครองนักเรียนจะเข้าใจ ทำให้การตอบคลาดเคลื่อนสูง

๑ ประเด็นคำถามทางวิชาการในหลายประเด็น ผู้ปกครองให้ข้อมูลที่ตรงกับข้อเท็จจริงได้ยาก

๑ ข้อคำถามไม่สอดคล้องกับกรอบการประเมิน เช่น ประเมินสภาพแวดล้อมแต่ถามเรื่องกิจกรรมซึ่งเป็นกระบวนการ

- การหาคุณภาพของเครื่องมือไม่ชัดเจน เช่น

๑ ไม่มีหลักฐานการหาคุณภาพของเครื่องมือ หรือ ไม่มีข้อมูลที่ชัดเจน

ว่าผู้ประเมินได้ปฏิบัติจริง เนื่องจากไม่แนบ print out

- ๑ ไม่ระบุว่าผู้เชี่ยวชาญเป็นใคร ตำแหน่งอะไร เชี่ยวชาญด้านไหน
- ๑ การหาคุณภาพผ่านการพิจารณาจากผู้ทรงคุณวุฒิ ไม่ระบุดัชนีคุณภาพ
- ๑ ผู้ทรงคุณวุฒิมีจำนวนน้อยเกินไป เช่น มีเพียง 2 คน
- การนำเครื่องมือไปทดลองใช้ไม่ถูกต้อง ไม่เหมาะสม เช่น
 - ๑ นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับกลุ่มที่ไม่เกี่ยวข้อง เช่น แบบสอบถามสำหรับครูและผู้บริหารสถานศึกษา แต่นำไปทดลองใช้กับนักเรียน กลุ่มตัวอย่างเป็นผู้ปกครอง แต่ทดลองเครื่องมือกับนักเรียน
 - ๑ นำเครื่องมือไปทดลองใช้กับครูในโรงเรียนที่ประเมิน โครงการ ซึ่งเป็นกลุ่มประชากรและกลุ่มตัวอย่างด้วย ทำให้เชื่อถือไม่ได้
 - ๑ นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ ไม่ได้ระบุว่านำไปใช้กับกลุ่มใดที่ใด
 - ๑ นำเครื่องมือไปทดลองใช้มีความสับสน เพราะบางฉบับทดลองใช้กับบุคคลในโรงเรียนเดียว บางฉบับใช้กับบุคคลใน 2 โรงเรียน
- ไม่มีตัวอย่างของแบบสอบถาม
- สับสนไม่รู้ว่าจะใช้เครื่องมือประเภทใด ระหว่างแบบสอบถามและแบบ

สัมภาษณ์

3) ประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ข้อสังเกตมีดังนี้

- การได้มาซึ่งกลุ่มตัวอย่าง ไม่ถูกต้องตามหลักวิชา เช่น
 - ๑ ไม่ระบุวิธีการสุ่มตัวอย่างโดยละเอียด
 - ๑ วิธีการสุ่มตัวอย่างไม่ถูกต้อง และขัดแย้งกับการใช้สถิติ
 - ๑ ไม่มีรายละเอียดที่มาของกลุ่มตัวอย่าง ว่าแต่ละกลุ่มมีจำนวนเท่าใด สุ่มมาอย่างไร
 - ๑ สุ่มตัวอย่างแบบง่าย ไม่ได้อธิบายให้ชัดเจนว่ากำหนดสัดส่วนเท่าใด และใช้หลักการกำหนดสัดส่วนอย่างไร
 - ๑ เลือกตัวอย่างโดยวิธีเจาะจง ไม่เหมาะสมกับการเลือกตัวแทนนักเรียนและผู้ปกครอง ทำให้ผลการศึกษามิฉะนั้นเชื่อถือ
- สับสนในเรื่องประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
- จำนวนกลุ่มเป้าหมายที่เป็นประชากร ไม่สอดคล้องกับจำนวนที่เก็บรวบรวม

ข้อมูล

- กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างไม่เหมาะสม ไม่ถูกต้อง เช่น

- ๑ กำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างน้อยเกินไป ไม่น่าเชื่อถือ
- ๑ กำหนดกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการประเมิน ไม่ครอบคลุม ทำให้ผลการประเมินไม่น่าเชื่อถือ

4) การเก็บรวบรวมข้อมูล ข้อสังเกตมีดังนี้

- การเก็บรวบรวมข้อมูลไม่น่าเชื่อถือ เช่น

- ๑ ไม่ได้แสดงวิธีการเก็บข้อมูลกับเด็กเล็กๆ เนื่องจากแบบสอบถามที่ใช้กับนักเรียน มีหลายข้อที่นักเรียนจะไม่เข้าใจประเด็น โดยเฉพาะเด็กเล็กๆ อาจให้ข้อมูลคลาดเคลื่อน
- ๑ เก็บรวบรวมข้อมูลเพียงครั้งเดียวเมื่อสิ้นสุดโครงการ ไม่สอดคล้องกับกิจกรรมที่ปฏิบัติตามโครงการ
- ๑ ผู้เชี่ยวชาญซึ่งเป็นผู้ตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือ เป็นผู้ให้ข้อมูลด้วย
- ๑ ขาดการระบุวิธีการเก็บรวบรวมข้อมูลว่าแบบสอบถามชุดใดใช้วิธีการเก็บข้อมูลอย่างไร กับใคร จำนวนเท่าไร และได้รับแบบสอบถามกลับคืนกี่ชุด
- ๑ ไม่ระบุระยะเวลาว่าเก็บข้อมูลเมื่อใด

- ใช้เครื่องมือในการวิจัยฉบับเดียวกันให้กลุ่มตัวอย่างทุกกลุ่มตอบไม่เหมาะสม เป็นไปไม่ได้ที่ทุกกลุ่มจะรู้กระบวนการ รู้ข้อมูล หลายข้อที่ไม่เกี่ยวข้องกับผู้ที่ตอบคำถาม และแต่ละกลุ่มมีพื้นฐานความรู้ในเรื่องที่สอบถามแตกต่างกัน การให้ข้อมูลจึงขาดความน่าเชื่อถือ

- การดำเนินการประเมินไม่ชัดเจน เช่น ต้องการประเมินผลผลิตของโครงการ สร้างนิสัยรักการอ่านซึ่งเป้าหมายต้องอยู่ที่นักเรียน แต่เป็นการถามความคิดเห็นของครูเป็นส่วนใหญ่ และหลายข้อคำถามเกี่ยวข้องกับกระบวนการ

- การประเมินผลผลิตของโครงการไม่สะท้อนผลที่มาจากโครงการนั้นจริงๆ เช่น ประเมินผลผลิตของโครงการส่งเสริมการแสวงหาความรู้ และพัฒนาตนเองของผู้เรียน โดยพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนอาจทำให้ได้ข้อสรุปที่ไม่ถูกต้องเพราะผลสัมฤทธิ์ฯ อาจเป็นผลมาจากโครงการอื่นๆ อีกมากมายรวมทั้งอาจมาจากการจัดการเรียนการสอนประจำวันของครู

- ผู้เสนอขออยู่ในกลุ่มประชากรด้วยและประเมินโครงการเอง ข้อมูลจึงไม่น่าเชื่อถือ

- ผู้รับผิดชอบที่ดำเนินโครงการ ไม่มีบทบาทในการประเมิน

5) การวิเคราะห์ข้อมูล ข้อสังเกตมีดังนี้

- ขาดการใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูล

- ใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์ในการวิเคราะห์ข้อมูล แต่นำเสนอสูตรการคำนวณ ไม่เหมาะสม (ไม่ต้องนำเสนอสูตรการคำนวณ)
 - เกณฑ์การประเมิน การแปลผล ไม่ได้มีการอ้างอิงว่านำมาจากของใคร
 - ระบุเกณฑ์การแปลค่าเฉลี่ย ไม่ถูกต้อง กำหนดเกณฑ์การแปลผลทับซ้อนกัน
 - การวิเคราะห์ข้อมูล ไม่สามารถแสดงให้เห็นความก้าวหน้าของโครงการได้
- เนื่องจากการประเมิน โครงการต้องมีการประเมินอย่างน้อย 2 ครั้ง คือ ก่อนและหลัง ซึ่งการประเมินเพียงครั้งเดียวไม่สามารถเห็นความก้าวหน้าของโครงการได้
- การวิเคราะห์ข้อมูล ไม่เป็นไปตามหลักวิจัย คือ ไม่เปรียบเทียบนัยสำคัญก่อนหรือหลังการดำเนินการ แต่ใช้หาความแตกต่างระหว่างค่าเฉลี่ยด้วยการลบกัน และไม่เสนอหลักที่ใช้ว่าเหตุใดใช้ลบกัน
 - ไม่มีการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการเสนอแนะ ในแบบสอบถาม

4) บทที่ 4 (ผลการวิเคราะห์ข้อมูล)

- 1) ผลการศึกษาไม่ตอบวัตถุประสงค์ที่ชัดเจน ไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์
- 2) ผลการประเมิน โครงการตอบตามวัตถุประสงค์ไม่ครบทุกข้อ
- 3) นำเสนอผลการประเมินขาดความชัดเจน เช่น เสนอผลเฉพาะในภาพรวมทั้งหมด ไม่นำเสนอผลการวิเคราะห์แยกแต่ละกลุ่มตัวอย่าง ไม่ได้เสนอผลการประเมินของผู้บริหาร ครูและนักเรียน โดยเปรียบเทียบความแตกต่างของผลการประเมิน
- 4) สรุปผลสำเร็จตามความคิดเห็นของผู้เสนอขอ บรรยายแบบเลื่อนลอย
- 5) เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ไม่ถูกต้องและไม่เป็นระบบ
- 6) ระบุสัญลักษณ์แทนความหมายต่างๆ ไม่ถูกต้อง
- 7) การนำเสนอผลในรูปตาราง ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ เช่น
 - ตั้งชื่อตาราง ไม่ถูกต้อง
 - อธิบายตาราง ไม่ถูกต้อง
 - ขาดการแสดงค่า S.D. ทุกตาราง
 - ขาดการระบุจำนวนผู้ตอบแบบสอบถาม
 - หัวตารางระบุไว้ไม่ครบ และได้ตารางใช้ค่าไม่สอดคล้องกัน
- 8) การแปลผล ไม่ถูกต้อง เช่น
 - แปลผลผิด
 - มีการแสดงความคิดเห็นในการแปลผล

- อ่านและแปลความหมายไม่ครอบคลุมข้อมูลสำคัญ โดยเฉพาะข้อมูลที่มีค่าเฉลี่ยน้อยหรือต่ำสุด ซึ่งเป็นข้อมูลที่ใช้ประกอบการตัดสินใจที่จะนำมาปรับปรุง

- แบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า แต่การแปลผลใช้เป็นค่าร้อยละ

9) ใช้สัญลักษณ์ที่แทนค่าเฉลี่ยผิด

10) เสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูลไม่เป็นระบบ และไม่สอดคล้องกับวัตถุประสงค์

11) วิเคราะห์ข้อมูลความคิดเห็นจากครู นักเรียน ผู้ปกครอง และกรรมการสถานศึกษารวมกัน ทำให้ได้ข้อมูลไม่ชัดเจน

12) ขาดการทดสอบทางสถิติของการประเมินแต่ละด้านเพื่ออ้างอิงถึงประชากรทั้งนี้ เพราะค่าที่แสดงผลการวิจัยเป็นค่าที่ได้จากกลุ่มตัวอย่าง

13) ไม่ได้นำเกณฑ์ที่ตั้งไว้มาตัดสินคุณค่าของผลการวิเคราะห์ข้อมูล

14) ไม่ได้แนบผลการวิเคราะห์ข้อมูลไว้ในภาคผนวก

5) บทที่ 5 (สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ)

1) การสรุปผลการประเมินโครงการ มีข้อสังเกตดังนี้

- สรุปความก่อนเสนอสรุปผลการประเมินไม่กระชับ
- เสนอผลการประเมินไม่ถูกต้อง โดยอภิปรายแสดงความคิดเห็นประกอบ
- สรุปผลไม่ตอบวัตถุประสงค์ของเรื่องที่ศึกษา
- สรุปผลผิดพลาด เพราะขาดการศึกษารอบแนวคิด
- ขาดการสรุปผล
- สรุปผลการวิจัยไม่สอดคล้องกับชื่อเรื่อง เครื่องมือ
- ขาดข้อมูลเชิงประจักษ์ สนับสนุนผลสำเร็จของโครงการ
- สรุปผลไม่กระชับ เป็นการคัดลอกมาจากบทที่ 4
- สรุปผลไม่ครบถ้วนตามวัตถุประสงค์ของการรายงาน
- ขาดเกณฑ์ในการสรุปผล

2) การอภิปรายผล มีข้อสังเกตดังนี้

- อภิปรายผลไม่เป็นเหตุเป็นผล
- อภิปรายผลไม่ได้แสดงความคิดเห็น
- ไม่ได้นำผลทุกประเด็นตามวัตถุประสงค์มาอภิปรายว่าดีขึ้นหรือไม่ เกิดการพัฒนาเพราะเหตุใด สอดคล้องกับทฤษฎีและงานวิจัยของใครบ้าง

- อภิปรายผล ไม่มีทฤษฎีหรืองานวิจัยรองรับในการอภิปรายผล

- การอภิปรายผลมีน้อย
- การอภิปรายผล ไม่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา ขาดการนำประเด็นสำคัญมา

อภิปรายผล

- การอภิปรายผลหลายประเด็นมีเพียงข้อมูลตามความคิดเห็นของผู้วิจัย

ขาดการอ้างอิงจากรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

- การอภิปรายผล ไม่น่าเชื่อถือ ขาดความเชื่อมโยงกับหลักวิชาและทฤษฎีใน

บทที่ 2

3) ข้อเสนอแนะ ข้อสังเกตมีดังนี้

- ข้อเสนอแนะบางด้านเป็นไปตามนโยบายทางการศึกษาของชาติซึ่งเป็นที่ทราบกันโดยทั่วไปอยู่แล้ว ไม่ได้มีการเชื่อมโยงกับผลการวิจัยที่ได้รับแต่อย่างไร

- ข้อเสนอแนะ ไม่ชัดเจน
- ข้อเสนอแนะขาดข้อมูลจากการศึกษาสนับสนุน
- ข้อเสนอแนะที่ได้จากการประเมินควรเชื่อมโยงกับผลการประเมินที่ได้และ

ต้องแสดงให้เห็นว่าจะพัฒนาโครงการนี้ต่อไปอย่างไร

- ไม่ได้นำบทเรียนจากการศึกษาและรายงานมาเป็นสาเหตุของการกำหนด

เป็นข้อเสนอแนะ

6) ส่วนอื่นๆ ของรายงานประเมินโครงการ

6.1) ชื่อเรื่อง มีข้อสังเกตดังนี้

- 1) ชื่อเรื่องสื่อความหมายไม่ชัดเจน เช่น ตั้งชื่อเรื่องว่า “รายงานการดำเนินโครงการ...” แต่สาระเป็น “การประเมินโครงการ...”
- 2) ชื่อเรื่อง ความสำคัญ และจุดมุ่งหมายไม่ตรงกัน ขาดความชัดเจนในการประเมินว่าเป็นโครงการอะไร
- 3) ชื่อเรื่องไม่สอดคล้องกับเนื้อหาสาระที่รายงานในเอกสาร
- 4) ชื่อเรื่องภาษาไทยกับภาษาอังกฤษไม่ตรงกัน

6.2) บทคัดย่อ มีข้อสังเกตดังนี้

- 1) เขียนบทคัดย่อไม่ถูกต้อง
- 2) สาระบทคัดย่อขาดความสมบูรณ์ เช่น ไม่ได้ระบุว่ากลุ่มตัวอย่างอยู่ในปีใด
- 3) บทคัดย่อยาวเกินไป ไม่กระชับในประเด็นสำคัญ
- 4) บทคัดย่อไม่สามารถสื่อสารให้เข้าใจได้
- 5) บทคัดย่อมีการสรุปเป็นภาษาพูด ขาดการสรุปจากข้อมูลที่พบจากงานวิจัย

- 6) นำเสนอบทคัดย่อซ้ำซ้อน
- 7) รูปแบบบทคัดย่อไม่เป็นสากล
- 8) นำเสนอบทคัดย่อไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

6.3) การอ้างอิงและบรรณานุกรม มีข้อสังเกตดังนี้

- 1) รูปแบบการอ้างอิงไม่ถูกต้อง
- 2) ใช้รูปแบบการอ้างอิงไม่คงที่ ใช้รูปแบบการอ้างอิงไม่ถูกต้อง
- 3) เอกสารอ้างอิงเก่ามาก
- 4) ขาดการตรวจสอบการพิมพ์ให้ถูกต้อง
- 5) การอ้างอิงส่วนใหญ่มาจากแหล่งทุติยภูมิ
- 6) ขาดการอ้างอิงแหล่งข้อมูลปฐมภูมิ
- 7) อ้างอิงน้อย
- 8) เอกสารอ้างอิงบางรายการไม่ปรากฏในบรรณานุกรม
- 9) บางรายการไม่มีอ้างอิงในเอกสาร แต่มีปรากฏในบรรณานุกรม
- 10) ภาพประกอบขาดการอ้างอิงแหล่งที่มา
- 11) การพิมพ์บรรณานุกรมไม่ได้เรียงลำดับตามตัวอักษร
- 12) บรรณานุกรมมีหลากหลายรูปแบบ ไม่เป็นระบบเดียวกัน

7) ข้อสังเกตอื่นๆ

ประเด็นอื่นๆ ที่เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความถูกต้องตามหลักวิชาการ มีดังนี้

- 1) เนื้อหาสาระโดยรวมของผลงานยังไม่ครบถ้วนสมบูรณ์ตามวัตถุประสงค์ของการประเมิน ไม่มีข้อมูลการรายงานผลการจัดกิจกรรมที่ระบุไว้ในโครงการ
- 2) เนื้อหา/ลักษณะของโครงการที่ดำเนินการจริงไม่สอดคล้องกับโครงการตามที่นำเสนอ
- 3) ประเด็นที่จะทำการศึกษาไม่ชัดเจน เพราะไม่มีวัตถุประสงค์ของการจัดทำรายงาน มีแต่วัตถุประสงค์ของโครงการ ทำให้ไม่ทราบทิศทางของการนำเสนอรายงาน ขอบเขตของการรายงาน
- 4) โครงการยังไม่สมบูรณ์ ไม่ได้กำหนดระยะเวลาที่ดำเนินการ งบประมาณ/กิจกรรม และผู้รับผิดชอบในแต่ละกิจกรรม
- 5) ไม่มีเนื้อหาที่แสดงถึงกระบวนการและวิธีการที่เป็นการฝึกปฏิบัติหรือการบริหารจัดการของผู้บริหาร
- 6) การประเมินผลโครงการไม่ได้กำหนดกรอบว่าจะประเมินอะไรบ้างตามหลักการ

และทฤษฎีที่เหมาะสม ไม่มีแผนการประเมินว่า ประเมินอะไร เก็บข้อมูลจากแหล่งใด วิเคราะห์อย่างไร สรุปผลอย่างไร

7) ไม่อธิบายเหตุผลว่าเพราะเหตุใดจึงเจาะจงเลือกใช้ CIPP Model เป็นตัวแบบในการประเมิน เพราะตัวแบบการประเมินมีหลากหลาย

8) การประเมินโครงการที่น่าเสนอ ไม่แสดงการประเมินโครงการตั้งแต่เริ่มดำเนินโครงการ ระหว่างการดำเนินโครงการ แต่แสดงเพียงการประเมินหลังเสร็จสิ้นโครงการ

9) เนื้อหามากเกินไป ขาดความต่อเนื่อง ไม่เป็นเอกภาพ มีสาระที่ไม่เกี่ยวข้องมาก

10) ขาดการจัดหมวดหมู่ของสาระ เนื้อหาหลายตอนนำเสนอซ้ำกัน

11) เนื้อหาสาระของรายงานขาดความสมบูรณ์ ไม่ครอบคลุมประเด็นที่ศึกษา

12) เป็นผลงานที่ผู้เสนอขอไม่เป็นผู้รับผิดชอบ

13) ผลงานยังขาดความถูกต้องทางวิชาการ เช่น การใช้ CIPP ประเมินจุดเด่น จุดด้อย จุดที่ควรปรับปรุง

14) การกล่าวอ้างผลของโครงการเกินขอบเขตผลของโครงการ ผลที่เกิดขึ้นอาจเป็นผลที่เกิดจากตัวแปรอื่นอีกหลายตัว เช่น การใช้ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักเรียนในภาพรวมทั้งปี การศึกษาและทุกกลุ่มสาระมาอธิบายว่าเป็นผลมาจากการดำเนินโครงการหนึ่ง โรงเรียนหนึ่งนวัตกรรม เป็นกล่าวอ้างเกินขอบเขตผลของโครงการ

15) รูปแบบการเขียนรายงานไม่ชัดเจนว่าเป็นงานวิจัย หรือการประเมินโครงการทำให้อ่านเนื้อหาภายในเล่มสับสน

16) รูปแบบการประเมินไม่ชัดเจน ขาดการระบุรูปแบบที่ใช้ในการประเมินโครงการ

17) รูปแบบการประเมินไม่สมบูรณ์ เช่น ใช้รูปแบบการประเมินแบบ CIPP แต่ไม่ได้ระบุว่าแต่ละด้านมีตัวชี้วัดอะไรบ้าง มีเกณฑ์ตัดสินอย่างไร

2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ข้อสังเกตเกี่ยวกับความคิดสร้างสรรค์ของผลงานทางวิชาการ มีดังนี้

1) ผลงานขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีคุณภาพ ประโยชน์น้อย

2) ผลงานไม่สะท้อนความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ

3) ขาดความคิดใหม่ หรือวิธีการที่แตกต่างจากงานปกติ

4) เป็นรายงาน โครงการ ในงานปกติของสถานศึกษา ไม่มีจุดเด่นทางวิธีการที่แสดงให้เห็นถึงแนวคิด วิธีการและผลงานการพัฒนาคุณภาพทางวิชาการของสถานศึกษาที่เป็นนวัตกรรมการพัฒนา

3. การพิมพ์และการจัดทำรูปเล่ม

ข้อสังเกตเกี่ยวกับการพิมพ์และการจัดทำรูปเล่ม มีดังนี้

- 1) รูปแบบการพิมพ์ไม่ถูกต้อง บางตอนใช้ขนาดตัวอักษรไม่เป็นไปตามเกณฑ์
- 2) การเขียนรายงานเหมือนรายงานวิจัยทุกๆ ไป ไม่ใช่รายงานการประเมินโครงการ
- 3) นำเสนอไม่ครบองค์ประกอบของรายงานประเมินโครงการ
- 4) ลำดับการเขียนรายงานไม่ชัดเจน
- 5) ขาดเอกภาพในการนำเสนอ
- 6) หัวข้อกับสารบัญไม่ตรงกัน
- 7) การเรียบเรียงไม่ดี
- 8) ใช้ภาษาพูดมาเป็นภาษาเขียน
- 9) ใช้คำไม่สม่ำเสมอ เช่น คำเฉลี่ย คำคะแนนเฉลี่ย
- 10) หัวข้อขาดหายไป บางหัวข้อไม่สมบูรณ์
- 11) การนำเสนอไม่กระชับ
- 12) การพิมพ์โดยรวมยังมีการพิมพ์ผิดวรรคตอน ฉีกคำ เป็นจำนวนมาก
- 13) เอกสารไม่มีสารบัญ

ข. ประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ

ประโยชน์ของผลงานทางวิชาการต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ ประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา รวมทั้งการเผยแพร่ในวงวิชาการ มีข้อสังเกตดังนี้

- 1) ผลงานทางวิชาการมีความจำกัดในด้านคุณค่าและประโยชน์ทางวิชาการ
- 2) ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการมีน้อย เพราะเป็นเพียงการศึกษาความ

พึงพอใจ

- 3) ประโยชน์ต่อนักเรียน ครู บุคลากร ยังมีน้อย
- 4) ขาดแนวปฏิบัติที่ชัดเจนเป็นรูปธรรมที่สามารถนำไปหรือประยุกต์ใช้ได้
- 5) ไม่สามารถเป็นแบบอย่างและอ้างอิงได้ เนื่องจากมีข้อบกพร่องทั้งด้านเนื้อหาสาระ

และหลักวิชาการจำนวนมาก

- 6) การเผยแพร่มีน้อย ไม่มีร่องรอยของการเผยแพร่
- 7) การเผยแพร่ไม่มีหลักฐานการตอบรับ

คู่มือ

คู่มือ เป็นผลงานทางวิชาการในลักษณะอื่นๆ ประเภทหนึ่ง ซึ่งมีแนวทางการประเมินเช่นเดียว ผลงานทางวิชาการประเภทอื่นๆ คือ ประกอบด้วย การประเมินด้านคุณภาพและประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ ข้อสังเกตมีดังนี้

ก. ด้านคุณภาพของผลงานทางวิชาการ

คุณภาพของผลงานทางวิชาการประเภทคู่มือ พิจารณาจาก 4 ประเด็น คือ ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ ความถูกต้องตามหลักวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพิมพ์และการจัดรูปเล่ม ผู้วิจัยได้สรุปประเด็นที่เป็นข้อสังเกตด้านคุณภาพของผลงานทางวิชาการ โดยนำเสนอตามลำดับ ประกอบด้วย ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระและความถูกต้องตามหลักวิชาการ ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ การพิมพ์และการจัดทำรูปเล่ม ข้อสังเกตของคณะกรรมการประเมินผลงานทางวิชาการในแต่ละประเด็น มีดังนี้

1. ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ และความถูกต้องตามหลักวิชาการ

ความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ พิจารณาจาก ความถูกต้องเหมาะสม ครบถ้วนตามหลักวิชาการ และทันสมัย มีการค้นคว้า อ้างอิงถูกต้องเชื่อถือได้ และเรียบเรียงเนื้อหาได้ถูกต้องตามหลักการใช้ภาษา จัดเรียงหัวข้อและเนื้อหาเป็นระบบเดียวกัน ในส่วนของความถูกต้องตามหลักวิชาการ พิจารณาจากรูปแบบ ขั้นตอน ในการนำเสนอต้องถูกต้องตามหลักวิชาการของผลงานประเภทคู่มือ ข้อสังเกตของคณะกรรมการ มีดังนี้

1) ชื่อเรื่อง ข้อสังเกตมีดังนี้

- 1) ชื่อเรื่อง ไม่สอดคล้องกับสาระ/เนื้อหาที่นำเสนอ
- 2) ชื่อเรื่อง ไม่สัมพันธ์กับตัวแปรที่ศึกษาและวัตถุประสงค์
- 3) ชื่อเป็นคู่มือ แต่เนื้อหาที่นำเสนอส่วนมากเป็นแผนพัฒนาการเรียนการสอนของครู

2) วัตถุประสงค์ ข้อสังเกตมีดังนี้

- 1) วัตถุประสงค์ ไม่สอดคล้องกับการจัดทำคู่มือ
- 2) วัตถุประสงค์ ระบุว่าเป็นการสร้างและพัฒนาคู่มือฯ แต่ไม่ได้แสดงวิธีการหรือกระบวนการสร้างและพัฒนา ซึ่งนำเสนอเพียงเล็กน้อย
- 3) การกำหนดวัตถุประสงค์และรูปแบบของคู่มือ ไม่เหมาะสม
- 4) ขาดวัตถุประสงค์ว่าทำคู่มือพัฒนาเพื่ออะไร เขียนวัตถุประสงค์ของคู่มือ

ไม่ถูกต้อง

5) วัตถุประสงค์และเป้าหมายมีหลายข้อ แต่ไม่พบวิธีการ/กระบวนการ และขั้นตอน นำไปสู่ความสำเร็จตามวัตถุประสงค์ทั้งหมดได้

6) วัตถุประสงค์เพื่อจัดทำคู่มือสำหรับครู แต่โดยภาพรวมแล้วผลงานที่นำเสนอให้ความสำคัญกับกระบวนการประเมินผลคู่มือมากกว่ากระบวนการจัดทำ

7) ขาดการศึกษาวิจัยเพื่อตรวจสอบวัตถุประสงค์ของคู่มืออย่างครอบคลุม

8) วัตถุประสงค์ที่นำเสนอไม่ใช่วัตถุประสงค์ของคู่มือ เป็นผลขั้นสุดท้ายหลังจากการนำคู่มือไปปฏิบัติและเป้าหมายก็ไม่ใช่เป้าหมายของคู่มือ

3) นิยามศัพท์เฉพาะ/นิยามศัพท์เชิงปฏิบัติการ ข้อสังเกตมีดังนี้

1) คำนิยาม ไม่ครบถ้วนในประเด็นสำคัญ โดยเฉพาะ “ผลการใช้คู่มือฯ” ไม่ให้นิยามว่า ผลดังกล่าวคือสิ่งใด จะวัดหรือศึกษาจากกรณีใด

2) นิยามศัพท์ที่ใช้หลายแห่งไม่ตรงกัน

3) ไม่มีนิยามศัพท์ปฏิบัติการที่จะใช้ตรวจสอบกับเครื่องมือที่สร้างขึ้น

4) ไม่นิยามคำที่ใช้ในเครื่องมือ

4) กรอบแนวคิด ข้อสังเกตมีดังนี้

1) กรอบแนวคิดในการพัฒนา ไม่ครอบคลุมวัตถุประสงค์ของคู่มือ

2) นำแนวความคิด วิธีการ หลักการหรือกระบวนการของผู้ที่คิดค้นไว้ก่อนมาใช้ในคู่มือ โดยไม่ให้เกียรติและอ้างชื่อผู้ที่ดำเนินการไว้ก่อน

3) แนวความคิดและหลักการที่นำมาเขียน ไม่ได้อ้างผู้รู้ และยังไม่ครอบคลุมประเด็นที่ทำ

4) ขาดกรอบความคิดที่ชัดเจนในการเรียบเรียงให้เป็นคู่มือ

5) เนื้อหา/ สาระที่นำเสนอ ข้อสังเกตมีดังนี้

1) เอกสารแนวคิดทฤษฎี มีมากเกินไปจนจำเป็น หลายเรื่องไม่เกี่ยวกับงานที่ทำ

2) มีแนวคิด ทฤษฎี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องน้อย

3) นำเสนอเนื้อหาในแต่ละตอน มีจำนวนหน้าแตกต่างกันมาก บางบทมีเนื้อหาสาระน้อยเกินไป ไม่ควรเปิดเป็นบท โดยเฉพาะ อาจยุบรวมกันหรือรวมกับบทอื่น

4) เป็นเอกสารที่ได้เรียบเรียงขึ้น แต่ไม่มีการอ้างอิงแหล่งข้อมูลแต่อย่างใด

5) หลายสาระที่เสนอ วัตถุประสงค์ สาระสำคัญ และกิจกรรม ไม่สอดคล้องกัน เอกสารขาดความสมบูรณ์ของเนื้อหาสาระ ไม่ได้นำเสนอปัญหาของโรงเรียน ซึ่งเป็นพื้นฐานของประเด็นที่จัดทำคู่มือ

6) สาระส่วนใหญ่เป็นการรายงานผลการดำเนินงานของโรงเรียน โดยทั่วไปเป็นการนำเสนอหลักการ แนวคิดในการทำงาน ไม่ชัดเจนพอที่จะยึดเป็นคู่มือ

7) ลักษณะการเขียน เป็นการนำหลักบริหารมาอธิบาย แต่ไม่โยงเข้าสู่เรื่องที่จัดทำเป็นคู่มือ อย่างเป็นรูปธรรม

8) คู่มือไม่ได้แสดงให้เห็นชัดเจนที่ผู้อ่านสามารถนำไปปฏิบัติได้ เช่น ผู้เสนอขอไม่ได้เรียบเรียงหรือบอกว่าจะลงมือปฏิบัติตามคู่มืออย่างไร ประเมินผลอย่างไร

9) เนื้อหาไม่มีลักษณะเป็นคู่มือการพัฒนา ไม่ได้บอกชัดเจนว่าจะพัฒนาด้านไหน อย่างไร ใครเป็นผู้พัฒนา

10) เนื้อหาสาระที่อ้างอิงไม่สอดคล้อง สนับสนุนเรื่องที่ทำ

11) ขาดรายละเอียดในการดำเนินกิจกรรมแต่ละกิจกรรม ระบุแค่หัวข้อทำให้ไม่มีลักษณะของคู่มือ แต่มีลักษณะของโครงการสอนหรือโครงการกิจกรรมมากกว่า

12) เอกสารและรายละเอียดภายในเล่มขาดความชัดเจน และในแต่ละบทขาดการร้อยเรียงให้เป็นเรื่องเดียวกัน

13) เนื้อหาสาระน้อยเกินไป ใช้ประโยชน์ได้น้อย

14) แนวคิดของนักวิชาการ ไม่หลากหลาย การนำเสนอองค์ความรู้ที่เกี่ยวข้องไม่หลากหลาย

15) ไม่มีรายละเอียดในเรื่องของเวลาในการนำคู่มือไปใช้จริง

16) ไม่ได้ให้ข้อมูลที่ชัดเจนถึงความเป็นมาและความจำเป็นของการใช้คู่มือ

17) ไม่มีรายละเอียดขั้นตอนของแต่ละกิจกรรม ไม่มีรายละเอียดรายงานการใช้คู่มือ

18) มีเนื้อหาไม่ครบถ้วนตามแนวทางการบริหารจัดการ เนื้อหาสาระเชิงวิชาการและแนวปฏิบัติน้อยไม่เพียงพอที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้จริง และไม่น่าเชื่อถือ

19) คู่มือเน้นเนื้อหาสาระเป็นการสืบค้นงานของผู้อื่น ขาดการวิเคราะห์ เช่น รวบรวมนิยามของคนอื่นไว้ แต่ไม่ได้สรุปเสนอนิยามของผู้เสนอขอเอง

20) การตรวจสอบเอกสารแต่ละตอน ไม่มีการสรุปหลักสำคัญว่าได้ประเด็นนำมาใช้ในการวิจัยอย่างไร

21) ไม่มีเนื้อหาทางวิชาการมาประกอบ จึงไม่เป็นคู่มือที่ดี

22) ไม่ชัดเจนในวิธีการและกิจกรรม เครื่องมือ การวิเคราะห์ เพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ของคู่มือ วิธีดำเนินการพัฒนาคู่มือ ไม่ตอบวัตถุประสงค์

23) เขียนผลการดำเนินงาน โดยความรู้สึกของผู้เสนอขอ มิใช่เขียนจากข้อมูล

24) ขาดความสมบูรณ์ในการรายงาน เช่น คำอธิบายการใช้คู่มือ หรือคำชี้แจงการใช้คู่มือ เป็นต้น

25) เนื้อหาสาระขาดความสมบูรณ์ และไม่ปฏิบัติตามหลักเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ.

กำหนด

- 26) ไม่ยกย่องว่าผู้เชี่ยวชาญคือใคร ตำแหน่งอะไร เชี่ยวชาญด้านไหน
- 27) คัดลอกบทคัดย่อของงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมาทั้งหมด ไม่ยกมาเฉพาะสาระสำคัญที่สอดคล้องกับเรื่องที่น่าเสนอ
- 28) คู่มือที่ได้จากการรวบรวมไม่ได้แสดงคุณภาพที่เกิดจากการวิเคราะห์สังเคราะห์ให้เป็นแนวทางการปฏิบัติหรือบริหารจัดการที่แสดงถึงคุณภาพตามมาตรฐานวิทยฐานะ
- 29) เป็นการเรียบเรียงเอกสาร ขาดการวิเคราะห์ แสดงถึงศักยภาพความเชี่ยวชาญของตนเองเพื่อให้เหมาะกับบริบทของสถานศึกษา
- 30) เนื้อหาสาระขาดความละเอียด ยกที่จะนำไปปฏิบัติได้อย่างคงเส้นคงวา
- 31) เนื้อหาเป็นการขยายความผลงานเล่มที่น่าเสนออีกเล่มหนึ่ง
- 32) ขาดการนำเสนอกระบวนการพัฒนาคู่มือ
- 33) กำหนดประเด็นหัวข้อของเนื้อหาในแต่ละตอนไม่เป็นระบบเดียวกัน
- 34) นำเสนอประเด็นเนื้อหาขาดความเชื่อมโยง ไม่เป็นระบบ เสนอแบบแยกส่วน แต่ละส่วนไม่สัมพันธ์เกี่ยวข้องกัน
- 35) การลำดับเนื้อหา ไม่ชัดเจน ยกต่อการนำไปใช้
- 36) ขาดคำชี้แจงของเอกสารว่ามีเนื้อหาสาระอะไรบ้าง ประกอบด้วยกี่หน่วยหรือกี่ตอน
- 37) เนื้อหาไม่จัดลำดับการนำเสนอให้ง่ายต่อการอ่าน
- 38) เรียงลำดับเนื้อหาของตัวอย่างรายงานวิจัยต่าง ๆ ในเนื้อเรื่องไม่เหมาะสม เพราะมีหลายเรื่องและบางเรื่องมีความยาวมาก (90 หน้า) ทำให้ขาดความชัดเจน
- 39) ขาดการยกตัวอย่างประกอบในแต่ละหัวข้อ ซึ่งเหมาะสมกว่าการนำตัวอย่างไปแนบไว้ตอนท้าย
- 40) เรียบเรียงเอกสารขาดการสังเคราะห์ประเด็นหลัก เพื่อนำไปเป็นองค์ประกอบของคู่มือ
- 41) เรียบเรียงเนื้อหาไม่เป็นระบบ ขาดรายละเอียดในแต่ละหัวข้อ เนื้อหาเกี่ยวกับหลักการ และแนวคิดต่าง ๆ เกี่ยวกับการบริหารขาดความหลากหลาย
- 42) ขาดการจัดระบบหมวดหมู่องค์ความรู้ด้านต่าง ๆ ที่ชัดเจน การจัดเนื้อหาไม่เป็นระบบระเบียบ
- 43) จัดเนื้อหาสาระไม่เหมาะสม เขียนคำชี้แจงในการนำไปใช้ไม่เป็นระบบ ไม่กำหนดหัวข้อแล้วชี้แจงในแต่ละเรื่อง ซ้ำทับกับสาระ ไม่สัมพันธ์กัน
- 44) การแบ่งเนื้อหาไม่มีความใกล้เคียงกัน

45) ขาดการจัดองค์ประกอบและ โครงสร้างของกลุ่มที่เหมาะสมที่จะทำให้
เข้าใจเนื้อหาที่นำเสนอ

46) นำเสนอไม่กระชับ ขาดการเชื่อมโยงระหว่างตอน ทำให้ประเด็นไม่
ต่อเนื่อง และอ่านเข้าใจยาก และในบทเดียวกันนี้มีการอ้างอิงที่ไม่ถูกต้อง และไม่ถูกที่

47) เป็นเอกสารนำข้อมูลมาเรียบเรียง ขาดการค้นคว้า อ้างอิง การนำเสนอ
ขาดความน่าสนใจ

48) จัดเนื้อหาสาระในแต่ละเรื่อง ไม่เหมาะสมที่จะนำไปใช้เป็นคู่มือ
ปฏิบัติงาน และเขียนไม่ถูกต้องตามหลักการเขียนคู่มือ

49) เนื้อหาสาระไม่สอดคล้องและตอบสนองชื่อเรื่อง ครอบคลุมคิดและ
ครอบคลุมการศึกษาไม่ชัดเจน

50) เรียบเรียงไม่สมบูรณ์ ไม่มีสารบัญ สาระในที่ต่าง ๆ ไม่ตรงกัน

51) ใช้คำแต่ละที่ไม่ตรงกันทำให้สับสน

52) ภาษาที่ใช้เป็นภาษาพูดทั้งเล่ม

53) สาระที่นำเสนอไม่ได้เน้นสาระตามชื่อเรื่อง

54) จัดเนื้อหาสาระของกลุ่มขาดระบบที่ถูกต้องตามหลักวิชาการ

55) จัดระบบเนื้อหาแต่ละตอน มีการนำเสนอหัวข้อที่แตกต่างกันไป ไม่เป็น
ระบบเดียวกัน

56) เนื้อหาสาระต่าง ๆ ในเล่มไม่ต่อเนื่องกัน อยู่ในลักษณะของการนำมาเรียง
กันและตัดต่อกัน ซึ่งไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความรู้ความสามารถในการใช้สำนวนภาษาที่เป็นของตนเอง

57) ขาด โครงสร้างครอบคลุมคิดในการนำเสนอ เนื้อหาส่วนใหญ่เป็น
กิจกรรมทั้งหมด

6) การตรวจสอบคุณภาพของกลุ่ม ข้อสังเกตมีดังนี้

1) ไม่มีเอกสารรายงานการใช้คู่มือ ตรวจสอบคุณภาพไม่ได้

2) การกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างขาดทฤษฎีรองรับ

3) ขาดการอธิบายว่าคู่มือที่นำเสนอนั้นมีประสิทธิภาพและใช้ได้ผลจริง

4) ไม่รายงานผลการพัฒนาคู่มือให้เด่นชัด โดยเฉพาะการทดลองใช้คู่มือ และ
การตรวจสอบที่บรรลุมิติวัตถุประสงค์ของกลุ่ม

5) ขาดการนำคู่มือไปทดลอง ใช้จริง และนำมาปรับปรุงพัฒนาคู่มือให้มี
ประสิทธิภาพก่อนการใช้จริง

6) ขาดการนำเสนอหลักฐานเพื่อยืนยันประสิทธิภาพของคู่มือ

7) การพัฒนาคู่มือ ขาดความเชื่อมั่นในการจัดทำ

- 8) ขาดการสร้างและการหาคุณภาพของแบบประเมิน แบบทดสอบของคู่มือ
- 9) รายงานการทดลองคู่มือ และคู่มือ เหมือนกัน เพียงแต่สลับระหว่างเนื้อหา

และภาคผนวก

- 10) ไม่ปรากฏว่าผ่านผู้เชี่ยวชาญก่อนนำคู่มือมาใช้จริง
- 11) ขาดการพิสูจน์คุณค่าของคู่มือ ทำให้ไม่แน่ใจในคุณค่าเมื่อมีการเผยแพร่
- 12) ขาดการตรวจสอบคุณภาพของคู่มือ
- 13) นำเสนอรูปแบบการทดลองใช้นวัตกรรมไม่ชัดเจนและไม่ครอบคลุม

มีความน่าเชื่อถือน้อย

- 14) ไม่ได้ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิง โครงสร้างของเนื้อหา ก่อนนำไปทดลองใช้กับกลุ่มตัวอย่าง

15) นำเอานวัตกรรมไปทดลองใช้ไม่รายงานผลการใช้อย่างมีระบบ และมีรูปแบบที่ถูกต้อง

16) การประเมินคุณภาพคู่มือมีข้อบกพร่อง เพราะการประเมินในลักษณะของ Face validity ต้องใช้ผู้เชี่ยวชาญ การใช้นักศึกษา และครูเป็นผู้ประเมินมีข้อจำกัด

17) เป็นเอกสารที่ผู้เสนอขอพัฒนาขึ้น โดยยังไม่ได้ผ่านการประเมินหรือ การแสดงความคิดเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิ

7) รูปแบบการนำเสนอ ข้อสังเกตมีดังนี้

1) การนำเสนอคู่มือไม่ครบตามองค์ประกอบของการเขียนคู่มือตามหลักวิชาการ

2) ขาดการนำเสนอกระบวนการ วิธีการ การพัฒนาคู่มือ การหาคุณภาพ แนวทางการใช้หรือคำชี้แจงการใช้

3) ลักษณะและรูปแบบของคู่มือไม่นำนำไปใช้ได้เพราะไม่ละเอียด ต้องนำเสนอกิจกรรมที่ใช้มากกว่านำเสนอสาระที่เป็นทฤษฎี

4) รูปแบบการนำเสนอไม่เหมาะสมกับการเป็นคู่มือ เป็นการรวบรวมข้อมูล นำเสนอเป็นส่วน ๆ โดยไม่มีการเชื่อมโยง ไม่มีคำชี้แจงที่เป็นขั้นตอนเพื่อประกอบการนำไปใช้และเป็นพื้นฐานในการพัฒนาต่อไป

5) รูปแบบไม่เหมาะสม เขียนในลักษณะการวิจัยมากกว่าคู่มือ (จัดทำบทเหมือนรายงานวิจัย)

6) ไม่มีลักษณะเป็นคู่มือ

7) เอกสารมีลักษณะเป็นหนังสือเพื่อให้ความรู้กับผู้อ่านมากกว่า จะเป็นคู่มือ เพราะส่วนใหญ่จะเน้นว่าทำอะไร ไม่ได้เน้นว่าทำอย่างไร

8) มีลักษณะเป็นรายงานการวิจัยการสร้างคู่มือมากกว่าเป็นคู่มือที่ใช้ประโยชน์ในทางปฏิบัติได้จริง เพราะขาดรายละเอียดที่แสดงถึงวิธีการใช้ที่ชัดเจน ขาดตัวอย่างการใช้เครื่องมือที่เป็นรูปธรรมและเข้าใจง่าย ทำให้มีประโยชน์ในทางปฏิบัติค่อนข้างน้อย

9) มีลักษณะเป็นการรวบรวมความรู้ มากกว่าจะเป็นคู่มือการดำเนินงาน ซึ่งต้องประกอบด้วยหลักการ เทคนิค/วิธีการ ขั้นตอนการดำเนินงาน อุปกรณ์/เครื่องมือที่ใช้ในแต่ละกิจกรรม

10) ไม่เป็นเอกสารทางวิชาการ เขียนเหมือนเค้าโครงวิทยานิพนธ์

11) ไม่มีความสมบูรณ์ของความมีลักษณะเป็นคู่มือการบริหาร โรงเรียนตามชื่อเรื่อง แต่เป็นเพียงคำราที่พูดถึงหลักการบริหาร โรงเรียน ทั้งนี้ด้านเป็นรูปแบบของคู่มือในภาระงานหนึ่ง ๆ ผู้เสนอขอต้องนำเสนอเป็นกรอบกระบวนการที่สามารถนำไปเป็นคู่มือปฏิบัติจริงได้

12) เป็นเอกสารการบรรยายตามหลักวิชาการที่เหมาะสมกับการเสริมความรู้มากกว่าจะเป็นคู่มือในการทำงาน เพราะ “คู่มือ” ต้องเป็นเอกสารที่ทุกคนนำไปอ่านแล้วอ่านเข้าใจง่าย มีขั้นตอนการปฏิบัติ สามารถปฏิบัติได้

13) ไม่สะท้อนวิธีการปฏิบัติ ซึ่งเป็นลักษณะสำคัญของคู่มือ

14) รูปแบบการเขียนรายงานไม่ถูกต้อง และถือเป็นส่วนหนึ่งของเอกสารวิชาการอีกเรื่องหนึ่งที่น่าเสนอมา

15) นำเสนอเป็นการรายงานหรือการศึกษามากกว่าจะเป็นคู่มือที่สามารถนำไปใช้งานในการปฏิบัติได้ง่าย คู่มือไม่ใช่เอกสารรวบรวมข้อมูล ผู้เสนอขอผลงานไม่เข้าใจความหมายของคู่มือ (คู่มือ = Manual)

16) รูปแบบไม่เหมาะสม ไม่มีลักษณะที่ง่ายต่อการทำความเข้าใจ หรือเกิดความสับสนในการศึกษาหรือการนำไปใช้ปฏิบัติ

17) คู่มือไม่เป็นคู่มือ ไม่ตรงกับคำศัพท์ “คู่มือ” ของราชบัณฑิตที่บัญญัติว่าสามารถใช้ลงมือปฏิบัติได้จริง แต่เป็นหนังสือรวบรวมหลักการแนวคิดทั่วไปเกี่ยวกับประเด็นที่ทำ ไม่มีคุณลักษณะของการเป็นคู่มือที่เป็น How to ในการนำไปปฏิบัติได้จริง

18) เอกสารที่นำเสนอไม่สามารถเป็นคู่มือประกอบการปฏิบัติงานได้

19) คู่มือที่นำเสนอไม่สามารถนำไปใช้ได้ เนื่องจากลักษณะของการเขียนเอกสารประกอบมากกว่า

20) พิมพ์และจัดรูปเล่ม จัดพิมพ์หน้าเดียว ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักการ ทั้งนี้เพราะผลงานไม่ใช้งานวิจัย

21) รูปแบบการนำเสนอมีลักษณะปะปนกันระหว่างการเป็นรายงานเชิงวิชาการซึ่งต้องมีระบบการอ้างอิงถูกต้อง ครบถ้วน กับการเป็นคู่มือซึ่งจะต้องเรียบเรียงเนื้อหาให้ง่ายต่อการทำความเข้าใจและนำไปใช้

8) การอ้างอิงและบรรณานุกรม ข้อสังเกตมีดังนี้

- 1) เนื้อหาสาระ ไม่มีการอ้างอิงภายใน ทำให้เนื้อหาสาระของเอกสารขาดความน่าเชื่อถือ
- 2) อ้างอิงในเนื้อหาไม่ถูกต้อง และไม่สอดคล้องกับบรรณานุกรมท้ายเล่ม
- 3) จัดทำบรรณานุกรมไม่ครบถ้วน บรรณานุกรมผิด เอกสารที่อ้างอิงไม่ปรากฏในบรรณานุกรม
- 4) เอกสารอ้างอิงค่อนข้างน้อย บรรณานุกรมมีน้อย
- 5) การอ้างอิงและการทบทวนวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง ข้อมูลค่อนข้างเก่ามาก
- 6) อ้างจากแหล่งอ้างอิงในวงจำกัด
- 7) การอ้างอิงและบรรณานุกรมไม่เป็นระบบเดียวกัน เขียนไม่ถูกต้องตามหลักการเขียนหนังสือตำราวิชาการ
- 8) ไม่มีระบบการอ้างอิงในเนื้อหา ที่เชื่อมโยงกับบรรณานุกรม ทำให้มีความน่าเชื่อถือลดลง
- 9) ไม่ระบุแหล่งอ้างอิงในเนื้อหาแต่ละตอนที่กล่าวถึงทั้ง ๆ ที่มีบรรณานุกรมซึ่งไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 10) อ้างอิงข้อมูลลำห้สมัย เช่น อ้างระบบของสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ (สปช.)
- 11) การเขียนขาดการอ้างอิงจำนวนมาก ทำให้ไม่น่าเชื่อถือ
- 12) เอกสารอ้างอิงเก่าเกิน 10 ปี
- 13) ขาดการอ้างอิงที่เฉพาะเจาะจง และมีการอ้างอิงน้อยมาก

9) ข้อสังเกตอื่นๆ

- 1) ที่มาไม่ชัดเจนว่า เกิดจากแนวคิดใด หรือทำไมต้องสร้างคู่มือ หลักการแนวคิด ความเป็นมา จุดมุ่งหมาย แนวทางการใช้คู่มือไม่ชัดเจน รวมทั้งวิหาคคุณภาพของคู่มือด้วยว่า ดำเนินการอย่างไร
- 2) จุดมุ่งหมายของการจัดทำคู่มือไม่ชัดเจน ยังขาดลักษณะเป็นคู่มือที่ดี คู่มือต้องเป็นแนวทางปฏิบัติและต้องระบุให้ชัดเจนว่าเป็นแนวปฏิบัติของใคร ซึ่งต้องจำแนกแยกแยะสาระของคู่มือให้ชัดเจนสำหรับนำไปใช้เป็นคู่มือปฏิบัติตามหน้าที่ในแต่ละอย่าง
- 3) คู่มือเป็นผลงานประเภทเอกสารประกอบการปฏิบัติหน้าที่ แต่ยังขาด

สาระสำคัญที่เกี่ยวกับการนำไปสู่การปฏิบัติ จึงขาดความสมบูรณ์ตามหลักวิชา

4) คุณภาพของคู่มือยังไม่เป็นไปตามหลักวิชาการ

5) ตามวัตถุประสงค์ระบุว่าต้องการสร้างคู่มือ ซึ่ง ไม่ถูกต้อง เพราะชื่อเอกสาร สื่อว่าเป็นแนวทางการนำไปใช้ และถ้าเป็นการสร้างคู่มือ ต้องมีกระบวนการจัดทำที่มีรายละเอียดและผลของแต่ละขั้นตอนชัดเจน

6) คู่มือเป็นนวัตกรรมประเภทสิ่งพิมพ์ที่มีจุดมุ่งหมาย เพื่อนำเสนอแนวปฏิบัติ ในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ดังนั้น จึงควรระบุให้ชัดเจนว่าเป็นคู่มือครูหรือคู่มือนักเรียน หากเป็นคู่มือครูควรระบุแนวทางการนำไปใช้อย่างชัดเจน ในคำชี้แจงว่าควรนำไปใช้อย่างไร ประกอบกิจกรรมการเรียนการสอนหรือกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนอย่างไร

7) ผลงานทางวิชาการค่อนข้างกว้าง ไม่ลงรายละเอียดที่ช่วยให้เกิดความคงเส้นคงวาในการนำไปปฏิบัติ ของการเป็นคู่มือที่ดี

8) จัดทำคู่มือไม่ครบกระบวนการสร้างคู่มือ เช่น คำชี้แจง วัตถุประสงค์ของการสร้างคู่มือ แนวคิดที่นำมาใช้อ้างอิงในการสร้างคู่มือ ใช้งบของใครบ้าง และทำไมจึงต้องสรุปออกมาว่าใช้วิธีการตามที่กำหนดใหม่ดีกว่าอย่างไร เอกสารประกอบคู่มือ ควรมีความชัดเจนทุกขั้นตอนในการสร้างคู่มือ

9) ขาดความชัดเจนว่าผลิตคู่มือทำไม ผลิตเพื่อใคร และมีวิธีการใช้อย่างไร

10) เอกสารคู่มือเป็นนามธรรมมากเกินไป จึงยากที่จะนำไปสู่การปฏิบัติ

11) ไม่ได้บอกว่าคุณมือนี้อาจสร้างขึ้นมาได้อย่างไร มีกระบวนการจัดทำอย่างไร มีการทดลองใช้หรือไม่ หรือเกี่ยวข้องกับงานวิจัยอย่างไร มีการใช้และเผยแพร่หรือไม่

12) การเขียนเอกสารวิชาการจะต้องมีจรรยาบรรณการเขียนเพื่อเผยแพร่ที่ควรระบุปีที่พิมพ์เป็นอย่างน้อยเพื่อให้ผู้ใช้รับรู้ว่าได้พิมพ์มานานกี่ปีแล้ว เป็นเบื้องต้น

13) เป็นคู่มือที่ไม่มีการเรียบเรียงอย่างเป็นระบบตามหลักวิชาการ เช่น ไม่มีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนว่าทำขึ้นเพื่ออะไร นำคู่มือไปใช้อย่างไร เป็นต้น

14) ภาคผนวกของเอกสารเป็นการรวบรวมเครื่องมือวิจัยของผู้เสนอขอ ไม่เป็นสิ่งมีคุณค่าต่อคู่มือ

15) มีภาคผนวกที่มีข้อมูลมากแต่ไม่มีการอ้างอิงเชื่อมโยงไว้ในคู่มือว่าจะเป็นตัวอย่างหรือการอธิบาย ขยายความในส่วนใด

16) เป็นผลงานของคณะผู้จัดทำ ผู้เสนอขอไม่ระบุสัดส่วนผลงานที่ชัดเจน

17) เป็นเอกสารที่มีประโยชน์สำหรับผู้สอนมากกว่าด้านการบริหาร

18) ผู้เสนอขอนำเสนอคู่มือและรายงานการใช้คู่มือ โดยแยกส่งเป็นผลงาน

วิชาการ 2 ฉบับ ทำให้น้ำหนักของฉบับที่ 1 คือ คู่มือ ค่อยลงไปมากเพราะขาดรายงานการใช้ ทำให้ยังไม่เห็นการเกิดประโยชน์ใดๆ ของคู่มือ

19) คำนำไม่สามารถระบุได้ว่า เป็นคู่มือสำหรับกลุ่มเป้าหมายใด หรือจัดทำขึ้นเพื่อให้ผู้ใดเป็นผู้ใช้เครื่องมือ เป็นคู่มือที่ไม่ทราบว่าเป็นคู่มือของครูหรือของผู้บริหารใช้

2. ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์

ความคิดริเริ่มสร้างสรรค์พิจารณาจากการแสดงความคิดริเริ่มสร้างสรรค์และประสบการณ์ที่ก่อให้เกิดความรู้ใหม่ ผลงานใหม่ หรือเป็นการนำสิ่งที่มีอยู่แล้วมาประยุกต์ด้วยเทคนิควิธีการใหม่ๆ ที่ก่อให้เกิดนวัตกรรม และผลงานนั้นเป็นประโยชน์ต่อการจัดการศึกษา ข้อสังเกตของคณะกรรมการมีดังนี้

- 1) ผลงานไม่มีความแปลกใหม่ เพราะเป็นกิจกรรมที่สถานศึกษาทำอยู่แล้ว
- 2) เป็นการดำเนินการลักษณะปกติ ไม่มีความคิดสร้างสรรค์ ไม่ส่งผลต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ
- 3) คู่มือไม่มีอะไรใหม่ สาระนั้นน้อยและขาดความชัดเจน
- 4) มีลักษณะเป็นเอกสารคู่มือปฏิบัติตามปกติทั่ว ๆ ไป จึงขาดความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ทางการบริหาร ประโยชน์ทางวิชาการและวิชาชีพจึงไม่เด่นชัด
- 5) คุณภาพของเอกสารยังไม่ถึงเกณฑ์ที่ ก.ค.ศ. กำหนดเป็นผลงานทางวิชาการ เป็นได้เพียงเอกสารประกอบเท่านั้น
- 6) ไม่ถือเป็นผลงานที่เป็นนวัตกรรมการบริหาร เพราะเป็นการงานปกติที่ผู้บริหารต้องทำอยู่แล้ว
- 7) สารส่วนใหญ่ในคู่มือการบริหารสถานศึกษาเป็นการนำรายละเอียดที่สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้จัดพิมพ์ไว้ในคู่มือการบริหารสถานศึกษานิตยบุคคลมารวบรวมไว้ มีส่วนที่เป็นความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ของผู้เสนอขออน้อย
- 8) ผลงานไม่ได้แสดงให้เห็นถึงความคิดริเริ่มกิจกรรมใหม่ แนวคิดใหม่ ที่เป็นรูปธรรมของผู้เสนอขอ ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมที่โรงเรียนทั่วไปปฏิบัติ
- 9) มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย เพราะรูปแบบและกระบวนการในการนำเสนอองค์ความรู้ไม่แปลกใหม่ และไม่น่าสนใจ เพราะเป็นเพียงการนำเนื้อหามาเรียงต่อกัน
- 10) เป็นงานที่มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์น้อย
- 11) เป็นผลงานที่ไม่แสดงให้เห็นความเป็นนวภาพ (originality) เท่าที่ควร และขาดความชัดเจนในประเด็นและขั้นตอนต่าง ๆ ที่เพียงพอต่อการนำไปปฏิบัติ กล่าวคือ ในแต่ละขั้นตอนไม่มีแนวการปฏิบัติ แผนภูมิการดำเนินงานต่าง ๆ ไม่สอดคล้องกัน และมีความซ้ำซ้อนกัน
- 12) ไม่เหมาะสมเป็นเอกสารวิชาการระดับเชี่ยวชาญ

3. การพิมพ์และการจัดรูปเล่ม

การพิมพ์และการจัดรูปเล่ม พิจารณาจากความสวยงามและความถูกต้องตามหลักวิชาการ ข้อสังเกตของคณะกรรมการ มีดังนี้

- 1) การจัดทำเอกสารขาดความประณีต เช่น การพิมพ์ การเข้าเล่ม ไม่เรียบร้อย ตัวอย่างเช่น มีกระดาษปล้ำแทรก
- 2) การเรียบเรียงสลับหน้าสลับหลัง ไม่เป็นขั้นตอน
- 3) ไม่จัดทำสารบัญตาราง แผนภูมิ และกำหนดเลขตาราง มีการพิมพ์ผิดพลาด
- 4) รูปแบบการพิมพ์ไม่ถูกต้องตามหลักวิชาการ
- 5) รูปแบบและระบบการพิมพ์ไม่ดีและไม่เป็นระบบเดียวกันทั้งเล่ม โดยเฉพาะระบบหัวข้อและการย่อหน้า
- 6) การจัดหน้า ภาพประกอบ และรูปเล่ม ไม่เป็นมาตรฐานตามหลักของการเขียนคู่มือปฏิบัติงาน
- 8) การพิมพ์มีข้อผิดพลาดเป็นจำนวนมาก เช่น พิมพ์ผิด พิมพ์แยกคำ
- 9) การจัดพิมพ์โดยรวมผิดมาก การเว้นวรรค ไม่ถูกหลายแห่ง ช่องไฟ ฉีกคำ และไม่
เป็นระบบเดียวกัน
- 10) การพิมพ์ย่อหน้า ควรเป็นรูปแบบเดียวกันทั้งเล่ม และระยะห่างการขึ้นหัวข้อใหม่
ยังไม่ถูกต้องและไม่เป็นสากลตลอดทั้งเล่ม
- 11) สารบัญใส่หัวเรื่องไม่ครบ เช่น ภาคผนวก และภาคผนวกไม่มีเลขหน้า ทำให้ไม่
สะดวกในการค้นหารายละเอียด
- 12) รูปแบบการพิมพ์ภาษาอังกฤษไม่เป็นแบบเดียวกัน
- 13) การจัดหน้าและรูปแบบการพิมพ์ไม่ถูกต้องตามหลักการนำเสนอรายงาน เอกสาร
โดยรวม
- 14) ภาพประกอบไม่อ้างอิงแหล่งที่มา
- 15) การพิมพ์ไม่ได้มาตรฐานตามรูปแบบการทำผลงานทางวิชาการและมีคำผิดอยู่มาก

ข. ประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ

สำหรับในส่วนของประโยชน์ของผลงานทางวิชาการ แนวทางการประเมินมี 3 ประเด็น คือ

- 1) ประโยชน์คือความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ สามารถเป็นแบบอย่าง ใช้เป็นแหล่งอ้างอิง หรือเป็นแบบในการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี 2) ประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานการศึกษา การจัดการศึกษาและชุมชน และ 3) การเผยแพร่ในวงวิชาการ ข้อสังเกตในแต่ละประเด็น มีดังนี้

1. ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ

ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ พิจารณาจาก เป็นผลงานที่เป็นประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพ สามารถเป็นแบบอย่าง ใช้เป็นแหล่งอ้างอิง หรือเป็นแบบในการปฏิบัติได้เป็นอย่างดี ข้อสังเกตมีดังนี้

- 1) ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการมีน้อย
- 2) มีประโยชน์สำหรับโรงเรียนของผู้เสนอขออยู่บ้าง แต่คุณค่าทางวิชาการมีจำกัด
- 3) ผลงานทางวิชาการมีคุณค่าทางวิชาการน้อย แต่ละกิจกรรมไม่ได้แสดงว่าจัดทำขึ้นเพื่อพัฒนาอะไร
- 4) คุณภาพของผลงานทางวิชาการและประโยชน์ทางวิชาการยังขาดความสมบูรณ์ ประโยชน์ทางวิชาการจึงเกิดน้อย เพราะถ้าหากขาดความถูกต้องตามหลักวิชาการจะไม่สามารถนำไปใช้ในการพัฒนาได้ดี
- 5) ไม่สามารถเป็นแบบอย่างของผลงานทางวิชาการได้
- 6) ผลงานเป็นการรวบรวมความรู้ แนวคิด ทฤษฎี วิธีการ ไม่มีหลักฐานการนำคู่มือไปใช้ประโยชน์ในโรงเรียนเพื่อยืนยันว่าคู่มือดังกล่าวมีประสิทธิภาพ
- 7) ไม่ปรากฏหลักฐานการนำไปใช้ในสถานศึกษาต่าง ๆ ว่ามีความสมบูรณ์ถูกต้อง
- 8) ผลงานทางวิชาการมีคุณภาพค่อนข้างต่ำ เพราะการเรียบเรียงองค์ความรู้ต่าง ๆ หลายเรื่องไม่มีการอ้างอิงแหล่งเรียนรู้ บางเรื่องซ้ำซ้อนกัน
- 9) ประโยชน์ต่อความก้าวหน้าทางวิชาการหรือวิชาชีพน้อย
- 10) ผลงานไม่ได้แสดงให้เห็นนวัตกรรมที่เป็นผลงานทางวิชาการที่ชัดเจน
- 11) ผลงานยังไม่มีคุณภาพเหมาะสมกับวิทยฐานะเชี่ยวชาญด้านการบริหารสถานศึกษา ที่เกิดประโยชน์ต่อการบริหารสถานศึกษาหรือจัดการศึกษาได้ชัดเจน
- 12) เป็นการเขียนคู่มือ ตามประสบการณ์ของตนเอง และมีเอกสารอ้างอิงที่ล้าสมัย ขาดความน่าเชื่อถือได้ว่าเป็นเอกสารที่มีคุณภาพต่อการพัฒนาความก้าวหน้าทางวิชาการ
- 13) ประโยชน์ของผลงานมีน้อย
- 14) เอกสารมีข้อจำกัดในการนำไปใช้ประโยชน์

2. ประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานการศึกษา การจัดการศึกษา

และชุมชน

ประโยชน์ต่อผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา หน่วยงานการศึกษา การจัดการศึกษาและชุมชน พิจารณาจากผลที่ปรากฏต่อผู้เรียน ครู บุคลากรทางการศึกษา การจัดการศึกษาและชุมชนอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ข้อสังเกตมีดังนี้

1) คู่มือไม่ชัดเจนว่าผลการนำไปใช้จะก่อให้เกิดประโยชน์ต่อครู สถานศึกษา ชุมชน หรือผู้เรียนอย่างไร

2) เอกสารไม่ได้ให้แนวคิด หรือวิธีการแก่ผู้บริหารสถานศึกษาอื่นเพื่อนำไปใช้ให้เหมาะสมกับบริบทสถานศึกษานั้นๆ

3) ผลงานมีประโยชน์ต่อการศึกษาต่อครู นักเรียนน้อย

3. การเผยแพร่ในวงวิชาการ

การเผยแพร่ในวงวิชาการ พิจารณาจากมีการนำผลงานไปเผยแพร่ด้วยวิธีการต่างๆ ข้อสังเกตมีดังนี้

1) การเผยแพร่ผลงานมีข้อสังเกตว่า ข้อความของผู้ตอบรับเป็นข้อความแบบเดียวกันทั้งหมด

2) ไม่ปรากฏหลักฐานการเผยแพร่ หรือนำไปใช้ประโยชน์